

Spina Ferdinando & Volponi Stefano 2008:

Atlante della Migrazione degli Uccelli in Italia. 1. non-Passeriformi. 2. Passeriformi.
Ministero dell'Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare, Istituto Superiore
per la Protezione e la Ricerca Ambientale (ISPRA)

(knižní recenze)

Josef Chytil

Ornitologická stanice, Muzeum Komenského v Přerově, Horní nám. 7, 750 11 Přerov; chytil@prerovmuzeum.cz

CHYTL J. 2010: Atlante della Migrazione degli Uccelli in Italia. 1. non-Passeriformi. 2. Passeriformi. Ministero dell'Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare, Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale (ISPRA). (knižní recenze / book review). Zprávy MOS 68: 74–75.

vydala: Tipografia SCR-Roma; 800 + 632 str.; cena neuvedena. ISBN 978-88-448-0378-0.

Monumentální dvoudílný italský atlas migrací ptáků zpracovává výsledky kroužkování ptáků na území Itálie z období 1906 – červen 2003. Celkem 165 000 zpětných hlášení (díle ZH) se týká celkem 316 druhů ptáků; v atlase je zpracováno 280 druhů. Podrobnější jsou ovšem zpracována jen data z období 1982–2003 (150 000 ZH); pouze tato ZH jsou digitalizována a z těchto dat také vycházejí všechny mapy, tabulky a grafy uvedené u jednotlivých druhů. Mapky jsou velmi přehledné a výstižné, stejně tak i grafy (tém by možná slušela trochu menší pestrost). Z analýz byly vyloučeny místní údaje; ty autoři chápou jako nálezy do 15 km od místa kroužkování. Dalším trochu netradičním přístupem je vyloučení všech údajů, týkajících se jiného označení ptáků než kroužky kovovými, tedy včetně např. barevných kroužků a límců. Tato data se jednoznačně týkají migrací ptáků a mohla být aspoň stručně zmíněna. ZH jsou udržována v třech oddělených databázích: ptáci kroužkovaní a také hlášení v Itálii (74 %), ptáci kroužkovaní v zahraničí a nalezení v Itálii (21 %) a ptáci s italskými kroužky hlášení ze zahraničí (5 %).

Po krátké předmluvě následuje stejně krátký úvod zahrnující i výstižnou historickou část (pět stran) a překvapivě krátká metodická část (pouhých sedm stran – srovnej se 64 stranami u maďarského atlasu). Je v ní ale uvedeno vše podstatné. Kla-

dem je, že obě části jsou v celém rozsahu přeloženy i do angličtiny. Podobně překvapivě krátké jsou seznamy literatury uzavírající oba díly: u nepřevců pouhých 71 citací, u převců 89. Nemalelou část z nich navíc tvoří kompendia typu Cramp (Handbook of the Birds of Europe), případně Zink (Der Zug europäischer Singvögel). U druhého dílu je podstatně jiným způsobem pojat úvod – ten se věnuje především konkrétním projektům ať již druhovým (vlaštovka, rákosník proužkovaný), nebo místním (kroužkování alpských nebo ostrovních populací). Zmíněn je i projekt CES, aktuálně probíhající v Itálii na podobném počtu míst (25–30) jako u nás.

Pro jednotlivé druhy jsou ZH rozdělena do čtyř hlavních kategorií typu hlášení a do 11 kategorií podle okolností nálezu. U každého druhu je uvedena základní statistická tabulka zahrnující počet kroužkovaných jedinců, počet ZH různých kategorií a až 16 grafů a 30 mapek (velmi přehledných a pochopitelných). Krátký úvod u druhu zahrnuje údaje o hnízdním rozšíření, ochraně, velikosti populace a migračním chování jak v Itálii, tak i v Evropě. Údaje o tahu jsou zpracovány odděleně pro různé věkové kategorie, pohlaví i podle doby okroužkování a nálezu. V úvodu inzerované údaje o délce křídla, tučnosti a hmotnosti jsem v druhových kapitolách nenašel. V druhových tex-

tech také chybí přímé odkazy na grafická zpracování výsledků: např. u brkoslava je na celkem 15 obrázků uveden přímý odkaz na pouhé dva. Zajímavým způsobem jsou zpracovány mapky: je v nich odstupňovaná intenzitou červené barvy zachycena důležitost jednotlivých států z pohledu procenta (ve stupnici po 25%) ZH. Česko v nich u mnoha druhů vyniká podstatným způsobem: např. u zvonohlíka zde náš stát výrazně vystupuje jak v případě ZH od našich kroužkovanců, tak ještě výrazněji v případě ZH italských kroužkovanců. Tyto údaje jsou ale samozřejmě také ovlivněné počtem a aktivitou kroužkovatelů v jednotlivých státech. Důsledně je u všech těchto mapek uveden u jednotlivých států absolutní počet ZH. Nejpočetněji kroužkované druhy jsou zpracovány v rozsahu 9–10 stran (např. čáp bílý, kachna divoká, racek černohlavý, r. chechtavý, červenka, pěníce černohlavá, pěníkava). Vůbec

nejvyšší počet ZH se týká racka chechtavého (2788), u něhož opět vyniká Česko s daleko nejvyšším počtem našich ptáků zastížených v Itálii (695). Ve srovnání s maďarským atlasem se zde velmi dobře orientuje i při pouhém listování knihou: vpravo nahoře je na každé stránce uveden italský a latinský název druhu. Na konci druhových textů jsou vždy dostatečně rozsáhlé souhrny v angličtině, psané velmi příjemným jazykem.

Celkově jde o velmi zdařilé dílo, zřejmě jen s minimem chyb. Chybný druhový anglický název je např. uveden u skalníka modrého – místo správného Blue Rock Thrush je použito (u tohoto druhu navíc nesmyslné) staré jméno pro skalníka pestrého (Rufous-tailed Rock Thrush).

Perlička na závěr: pokud by vám byl povědomý název Pendolino, tak vězte, že nejde jen o vlak Supercity, ale také o italský název pro moudivláčka.

Obr. 1 / Fig. 1: Obálka italského atlasu migrace ptáků. / Cover illustration of Italian migration atlas.

